

Ethiek: ervaringen uit de praktijk

29 november 2007

Themamiddag Ethische Dilemma's op Intensive Care

Fleur Nooteboom, internist-intensivist
Intensive Care Midden Limburg

IC Midden Limburg

Samenwerkingsverband Intensive Cares van
Sint Jans Gasthuis te Weert en
Laurentius Ziekenhuis te Roermond

[Kom verder](#)

Ethiek

- “Zwaar” begrip
 - Geassocieerd met “problemen” of dilemma’s
- Komt meestal aan bod bij moeilijke zaken of kwesties
- Zweverig ?

Medical Ethics

Wanneer meestal aandacht ethiek ?

- Opname / Ontslag
 - Triage
 - “one way ticket”
- Staken behandeling
- Wel of niet reanimeren

Voorbeeld

- Ervaring dr. Charles Gomersall, intensivist Hong Kong tijdens SARS epidemie
- Personeel: hogere kans op besmetting
- Prognose patiënten die mechanische beademing behoeften: mortaliteit 100 %

SARS - personeel

- Staf IC uitgebreid met vrijwilligers van andere afdelingen
- Vrijwilliger werkend op IC wordt ziek, respiratoir insufficiënt
- ? Opnemen op IC en beademen ?

Wat vind jij ?

Wat gebeurt er ?

- Iedereen “voelt” wat er aan de hand is
- Iedereen heeft een mening
- Iedereen is “deskundig”
- Iedereen heeft ervaringen

Opzet

- Begrippen
 - Ethiek, recht, geweten
- Waarnemen, ervaringen en (voor)oordelen
 - Ervaringen uit praktijk "live"
- Ethische principes als hulpmiddel bij beslissingen

“Ethiek en Recht”

- Ethiek raakt aan / heeft te maken met “wat goed is”, “hoe het hoort”
- Persoonlijk en Samenleving

Recht

- Uitgekristalliseerde, gestolde ethiek
- Ethiek, vastgelegd in wetten

Voorbeeld

- Jongeman 18 jaar, Maastricht
- Gaat Studeren, **Per sé** Groningen
- Ouders ontdaan

- Tijd van zijn leven in Groningen
- Feesten, mensen. Gaat samenwonen

-
- Alleen op stap. Vrijdagnacht tegen boom.
 - Comateus. Neurotrauma. Geintubeerd.
 - Adres Maastricht nog in portemonnee. Gewaarschuwd.
 - Partner 's nachts wakker. Ongerust. Belt politie. Hoort van ongeval.
 - Partner arriveert tegelijkertijd met ouders aan de deur van jouw IC

Met wie ga je gesprek aan ?

Wat vind jij ?

Wat gebeurt er ?

- Iedereen heeft een mening
- Iedereen is “deskundig”
- Iedereen heeft ervaringen
- Aanvullingen op basis van ervaringen ????

DE waarheid bestaat niet

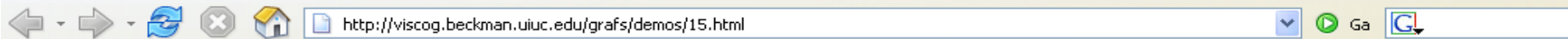
“Zuiver” waarnemen is echt moeilijk

Voorbeeld

- Rol van aandacht.

Source

Bookmarks Nets Net Ma... Search Lookup New&Cool WebMail intensivicare.pagina.nl Limburgse Kastelen

Visual Cognition Lab

University of Illinois

This video is © 2004 by [Daniel J. Simons](#). It is provided solely so that individuals can view it. The video may not be downloaded, saved, copied, reproduced, or used for any other purpose.

If you would like to use this video in your teaching, presentations, workshops, etc., it is available on a DVD presentation tool distributed by [VisCog Productions, Inc.](#) The DVD is the only form in which this video is distributed. To learn more (or to order), visit www.viscog.com.

The video is contained in a Java applet and it will only play if you have Java installed on your machine (and active in your browser). The applet is fairly large (7MB) so it may take a while to load. When it has finished loading, press the play button to view the video.

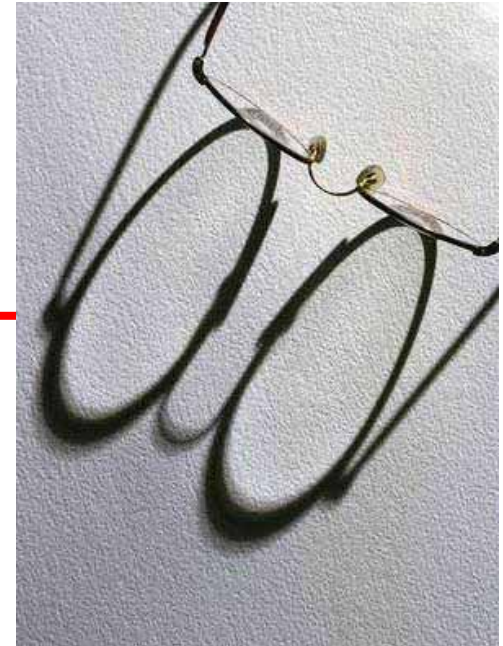

Waarnemen (zien, horen, voelen, proeven)

- Iedereen **kijkt** naar het zelfde, maar **ziet** wat anders Interpretatie gekleurd door verleden en ervaringen waarnemer
- Altijd gefilterd; Nooit objectief
- (Wat zie je als ik "stoel" zeg.....)

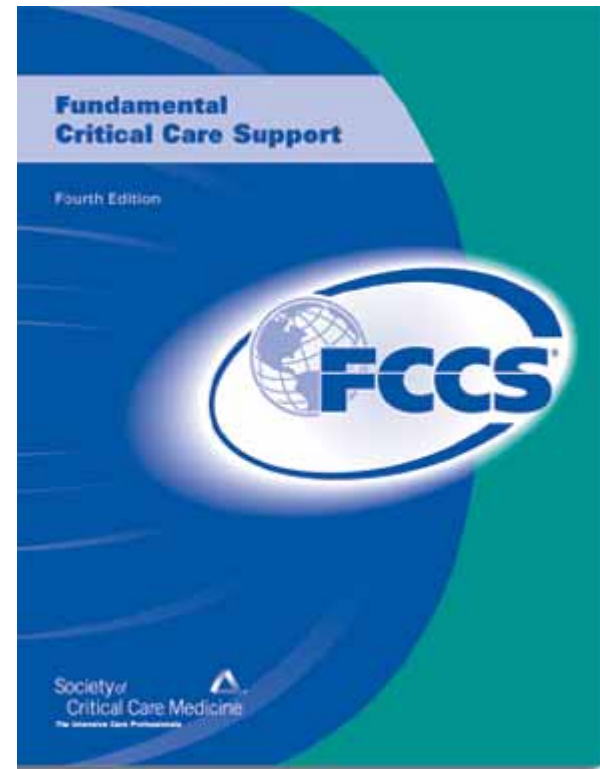
DE waarheid bestaat niet

- Waarneming is NOOIT objectief
- Gekleurd door eigen ervaring en verleden
- Zelfs aandacht vertroebelt de blik.....

Ethische principes als hulpmiddel

- Autonomy
- Beneficence
- Nonmalificence
- Justice

“autonomy”

- Recht van individu op zelfbeschikking: beslissingen nemen in vrijheid en onafhankelijk.
- Individu is meester over zichzelf

“beneficence”

- Refereert aan de verplichting van zorgverleners om te handelen in het belang van de patiënt.
- Normen en waarden bepalen wat dat dan is

“nonmaleficence”

- “primum non nocere”: niet schaden
- “do no further harm”: maak het niet erger dan het al is
- Bedoeld of onbedoeld bij voorbeeld door onzorgvuldigheid toebrengen van lichamelijk, psychisch of emotioneel “letsel” door handelen of nalaten

“justice”

- Is het rechtvaardig.
- Plicht om alle personen eerlijk en gelijk te behandelen.
- Sociaal aanvaardbaar
 - Vb rampgeneeskunde triage
 - hoeveel aortaboek ok's afzeggen voor langlijger met multi-orgaan falen.....

Principes als Hulpmiddel

- Vraag je bij **ALLE** behandelbeslissingen af :
 - Autonomie gerespecteerd ?
 - In belang van patiënt ?
 - Niet schadelijk voor patiënt ?
 - Rechtvaardig ?

Alles ja

- Goede beslissing !

Nee of twijfel bij één of meer ??

- De schoen wringt

Voorbeeld

- 16 jarige jongen, geestelijk gehandicapt. Functioneert als baby.
- Neurodegeneratieve aandoening. Slijm/slikken
- Zorgsysteem: gezin
- Zorgsysteem beter dan professioneel: telkens ziekenhuisopname tijdens vakantie (opname verzorgingshuis)

-
- Longarts komt aan huis voor consulten.
 - Op IC opgenomen wegens respiratoire insufficiëntie. Inmiddels drie weken.
 - Behandeling zinvol ?

Ethiek / Beslissingen

- Concensus in behandelteam
- Open overleg; feed back
- Ken je eigen "bril" en die van je collega's

- Moreel beraad, naar Nijmeegs model
- Primair medisch; Secundair beslissingsmodel

Vraagstuk SARS en eigen personeel

- Triageregels: NIET opnemen
- Consequentie: personeel voelt zich niet meer veilig en beschermd.
- Geen IC zorg: justice.....

Vragen

Samenvatting

- Ethiek is overal
- Ethiek is niet moeilijk, maar “spannend”
- **DE** waarheid bestaat niet
- Ken jezelf en de kleur van je “bril”
- Ethische principes helpen bij zo objectief mogelijke besluitvorming. Beoordeling eenvoudiger. Toetssteen.

Downloaden: www.icu-middenlimburg.nl
(nascholing)

**Dit domein is eigendom van
Intensive Care Midden Limburg**

**Intensive Care Midden Limburg is het samenwerkingsverband van
de IC afdelingen van het
Sint Jans Gasthuis te Weert en het Laurentius Ziekenhuis in
Roermond**

**Binnenkort vindt u hier de volledige website,
die nu nog te vinden is op:**

<http://webdisk.planet.nl/noote174/publiek/album/icu@midden-limburg/website/index.htm>

